

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXIV. (18)

No. (štev.) 3

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

21. januarja 1965

Ob krizi

v Združenih narodih

Datum ustanovitve Organizacije združenih narodov je bil nastavljen na 24. oktobra 1944, ko je takratnih pet velesil: ZDA, Anglija, Francija, Kitajska in ZSSR — skupno z ostalimi 50 državami podpisalo in ratificiralo Listino ZN.

V 20. letih se je članstvo ZN več kot podvojilo. Trenutno šteje organizacija 115 članov. Večina novih članic je iz Afrike in Azije; britanski in francoski kolonialni imperij sta podeljevala svojim kolonijam samostojnost in te so se vključevale kot polnopravne članice organizacije ZN. Vsaka članica, ne glede na njeno zemljepisno obsežnost ali obljudenost, ima v organizaciji po en glas. Velikih pet pa si je samolastno pridržalo še pravico veta, tako da je dejansko enakopravnost članic dvomljive vrednosti.

S to nedemokratično, če že ne rečemo diktatorsko pravico velikih petih obtežena organizacija ZN je životarlila svojih prvih dvajset let, ki so se zaključila lanskega oktobra in se vedno hitreje spreminjala v poprišče velikih političnih in propagandnih debat med velesilami. V izrekanju veta je prednjačila ZSSR, ki je preselila že številko 100, poslužila pa so se ga tudi ZDA.

Kakor se je svet z železno zavos razkial na dvoje, tako se je tudi članstvo ZN razdelilo v dve skupini: zahodno demokratično in vzhodno komunistično. Novo nastajajoče samostojne države bivših kolonij so sprva kolebale med obema blokoma, pa so se okoli leta 1950 začele zgrinjati v svojo tretjo skupino, katere vodstvo še vedno hočejo prevzeti jugoslovanski komunistični diktator Tito, egipčanski levo socialistični Nasser in prav zadnja leta komunistična Kitajska. Zahod se trudi za drževati drsenje tega tretjega bloka v komunistični objem, v upanju, da se bo komunistični blok sam polagoma sprevergel iz svoje skrajnosti proti sredini.

Vse članice organizacije morajo, po pravilniku, plačevati članarino. Glavno težo financ ZN nosijo prostovoljno ZDA, 56 odstotkov vsakoletnega proračuna. Poleg redne članarine so po pravilniku vse članice obvezane finančno prispevati za različne akcije, ki jih ZN podvezemajo bodisi na kulturnem, gospodarskem ali vojaškem poprišču. Zadnja takih vojaških akcij ZN je bila v bivšem belgijskem Kongu, sprva proti uporniškiemu guvernerju province Katange Čombeju, pozneje pa v njegovo oporo proti komunističnim gverilecem.

Po členu 19. pravilnika ZN izgubi vsaka članica, ki bi bila več kot dve leti v zastanku s plačevanjem redne članarine in izrečnih prispevkov, pravico do glasovanja. V takem položaju so se po 1. januarju 1965 znašle ZSSR, Francija in 15 drugih članic, med njimi sovjetski sateliti. Washington se je odločil že v decembru lanskega leta zahtevati dosledno izpolnjevanje pravilnika od vseh članic ter je sporočil tajništvo ZN, da bo zahteval na sedanjem zasedanju Glavne skupščine odvzem pravice glasovanja Moskvi in ostalim dolžnikom.

V napetosti ki je zavladala v ZN zaradi posledic, ki ji jo po mnenju nekaterih imel morebiten izstop ZSSR iz organizacije, ker se ameriški zahtevi ne bi hotela ukloniti, je tajnik U Thant pognal delo skupščine v tek tako, da je obšel glasovanje v skupščinski dvorani in ga izvedel v svoji pisarni. Vsaka delegacija je posebej stopila v njegovo pisarno in se izjavila za ali proti sprejemu dveh novih članic, ki sta prav tedaj zaprosili za včlanjenje.

ZN je prizadela nato še Indonezija, ko je izstopila iz organizacije kot prva država v dvajsetih letih njenega obstoja. Zanimivo je, da je bila azijska tudi prva država, ki je izstopila iz Zveze narodov, in sicer Japonska.

Washington, ki je sprva pokazal odločen nastop za izpolnjevanje pravilnika ZN, je po U Thantovih spletkah in pod pritiskom drugih članic začel kolebati. Zaradi dogodkov v Kongu, ki so sledili in v katere se je Washington skupno z Anglijo in Belgijo globoko zapletel, je potem zamudil trenutek, ko bi se dobil v Glavni skupščini večino glasov proti Moskvi. Afriške države so svoje hladne odnose do ZDA sprevergle v sovražne, tako da sedaj težko računa na večino

Winstona Churchilla zadela možganska kap

V petek dne 15. t. m. se je iz Londona po vsem svetu razširila novica, da je v jutranjih urah tega dne zadela možganska kap 90-letnega britanskega državnikar Winstona Churchilla.

Bolnik je padel takoj v globoko nezavest. Njegov osebni zdravnik 82-letni lord Moran, ki je obenem tudi Churchillov osebni in politični prijatelj, v dnevnik zdravniških poročilih ugotavlja, da bolniku življenske sile počasi pojenjujejo ter tako polagoma ugaša življenje možu, ki je bilo vse posvečeno veličini Anglije.

Trenja med Turčijo in ZDA v NATO

Turčija je bila prva članica NATO, ki je uradno sporočila tej obrambni organizaciji, da „izstopa iz predlagane mednarodne atomske mornarice“. V Washingtonu so sicer izjavili, da niso presenečeni nad turškim korakom, vendar ne zanikajo dejstva, da je Ankara prizadela NATO-u hud udarec.

Po izjavah ameriškega zunanjega ministrstva je Turčija že zadnja dva meseca kazala vedno večjo nenaklonjenost omenjenemu načrtu. Ker Turčija meji na ZSSR, se izgovarjajo v Washingtonu, da se je verjetno ustrašila sovjetskega pritiska.

Francija je ostro napadla ameriški načrt o mednarodni atomski mornarici že pretekli mesec. Nova britanska laburistična vlada pripravlja spremembe za načrt. Drugi zavezniki v NATO so na splošno hladni do načrta. Samo Zahodna Nemčija sprejema ameriški načrt v celoti, brez sprememb.

Konferenca Varšavskega pakta

V Varšavi so se minuli ponedeljek sestali partijski in vladni predstavniki sovjetskega bloka na vrhunsko konferenco Varšavskega pakta.

Vsi so pripotovali z vlaki: Brežnjev in Kosygin iz Moskve, drugi pa iz Vzh. Nemčije, Madžarske, Romunije, Češko-slovaške in Bolgarije. V Varšavi sta jih sprejemala poljski partijski tajnik Gomułka in predsednik Cyrankiewicz.

Ta vrhunsko konferenca Varšavskega pakta je prva po juliju 1963. Nekaj dni pred tem sestankom je Moskva podpisala z zahodnjaki pogodbo o prepovedi atomskih poskusov nad zemeljsko površino.

Na konferenco je prispel tudi vrhov-

Zapleti v Vietnamu in Indoneziji

Zaplet položaja v jugovzhodni Aziji zaradi državljanske vojne v Južnem Vietnamu in indonezijskega izstopa iz ZN ter njenih gverilskih izpačev proti Malajziji, je pretekli teden povzročal nove glavobole Washingtonu in Londonu.

Amerikanci so ukazali vietnamske mu letalstvu izvesti več napadov na položaje komunističnih gverilcev v sosednjem Laosu, skozi katerega dobivajo neprestano pomoč iz Severnega Vietnama. V Saigonu so vključili v vlado štiri generale, prav tako so budisti objavili, da nameravajo odslej doprinesiti svoj delež v obrambi dežele pred komunisti.

Indonezijski predsednik Sukarno je še vedno grozil, da bo uničil Malajzijo, istočasno pa je obtožil Anglijo, da namerava napasti Indonezijo, ker je nagrmadila v Malajziji nad 50.000 svojih

glasov. Tudi če bi Washington še dobil večino glasov, pa bi bilo število vzdržanih tako visoko, da bi močno utrpel na prestižu. Moskva pa seveda pridobila. Vprašanje financ pa bi vsekakor ostalo nerešeno.

Mnogi ameriški kritiki politike Bele hiše do ZN zahtevajo totalno spremembo ameriškega zadržanja do organizacije ZN. Za obstoj in delovanje organizacije je osnovne važnosti, da vsi člani, brez razlike, izpolnjujejo pravila. Danes pa kaže, da vodstvo organizacije ZN in njeni odločilni člani ne vedo, ali nočejo večeti, katera članica naj izpolnjuje katera pravila in katera pravila naj spreminjajo na zahtevo katere članice.

Organizacija ZN more služiti miru samo, če je močna. Odločitev je nujna, če naj služi namenu, zaradi katerega je bila ustanovljena pred dvajsetimi leti. Moč organizacije ZN sloni na volji ve-

V Angliji je vse pod vtisom bližnje Churchillove smrti. Vse javne prireditve so odpovedane. Preložili so tudi proslavo 700-letnice britanskega parlamenta in predsednik vlade Harold Wilson je odložil svoj napovedani veliki politični govor na prvi pobožni seji brit. parlamenta. Prav tako je odložil obisk Bonnu in Zah. Berlinu na poznejši čas.

Ko bo Churchill umrl, ga bodo položili na mrtaški oder v Westminsterski palači, pokopali ga bodo pa z največjimi državnimi častmi v katedrali sv. Pavla, kjer sta pokopana že lord Nelson in vojvoda Wellington.

Turški izstop je prvi in ga smatrajo za močan prestižni udarec za ZDA. Menijo, da bodo Turčiji sledile še druge članice NATO. Turški korak je velike važnosti, ker je ta država ključna postojanka organizacije v jugovzhodni Evropi.

Turški vladni govornik je izjavil, da je „vlada storila ta korak iz državnih interesov in ga sporočila Washingtonu in drugim članicam NATO“. Mednarodno atomsko mornarico smatra Turčija, je izjavila ankarška vlada, za „nepripravno“ in „nepotrebno za zahodno obrambo“.

Ameriški krogi menijo, da je Turčija storila ta korak tudi zato, ker hoče voditi bolj samostojno zunanjo politiko, zlasti ker od Washingtona ni dobila dovolj podpore v svojem sporu z Grčijo zaradi Cipra. Njeni komunistični sosedi in Arabci pa neprestano obtožujejo Turčijo, da „slepi sledi ameriški zun. politiki“.

ni poveljniki oboroženih sil Varšavskega pakta sovjetski maršal Grečko. Pred tem je imel daljše razgovore z vzhodno-nemškimi komunistom Ulbrichtom.

Komunistične agencije so objavile, da je namen te komunistične vrhunske konference razprava o načrtih NATO za ustanovitev mednarodne atomske mornarice, kar da grozi miru v Evropi.

Zahodnjaki pa menijo, da so novi kremeljski diktatorji sklicali konferenco zato, da satelitom sporočijo važne načrte glede Nemčije, novih stikov med Vzhodom in Zahodom in o zmanjšanju sovjetskih oboroženih oddelkov v Zahodni Nemčiji.

vojakov. Komunistična partija v Indoneziji je predlagala Sukarno, naj oboroži 10 milijonov indonezijskih kmetov za borbo proti Malajziji, kar pa je ta odklonil.

Malajzija je pozvala Sukarna, naj z dejanji dokaže, da je za mir, kakor je začel govoriti v zadnjih dneh, ko je uvidel, da se je Anglija resno zavzela za obrambo Malajzije.

V novem ameriškem proračunu, ki ga je predložil predsednik Johnson v odobritev drž. kongresu, je pomoč raznim inozemskim državam predvidena v višini 3380 milijonov dolarjev. Od tega zneska je za vojaško pomoč določenih 1170 milijonov, za gospodarsko pomoč pa 2210 milijonov dolarjev.

čine. Vsako odlaganje odgovornosti jo bo hitro ugonobilo. Nelogičnost, ki so jo storile ZDA, ko so postavile zahtevo proti ZSSR, nato pa začele omahovati, pospešuje razkroj organizacije. Zapleteni in prisiljeni kompromisi zadnjih tednov ji močno izpodkopujejo temelje. Sovjetski organizacije nimajo namena reševati, razen v kolikor jim služi za propagandno in vohunsko središče.

ZN so trenutno popolnoma v zastoju. Postali so arena za spopad med dvema velesilama. Toda organizacija ZN ima večjo in važnejšo nalogo, kakor pa biti posrednik med dvema velesilama. Zato si nikakor ne more privoščiti, če hoče izvrševati svoje poslanstvo, da bi postala majhen, vase zaokrožen svet, izoliran s problemi izpolnjevanja pravilnika od realnosti velikega, razburkanega sveta, za ureditev katerega je bila zamišljena in ustanovljena.

I Z T E D N A V T E D E M

Čilski predsednik Eduardo Frei je umaknil tri zakonske osnutke, proti katerim so v poslanski zbornici nastopili radikali, socialisti in komunisti, da bi krščansko-demokratskemu predsedniku onemogočili izvedbo njegovega socialnega, gospodarskega in kulturnega obnovitvenega programa. V radijskem govoru je nato predsednik Frei obtožil omenjene stranke, da s svojim zadržanjem skušajo zavlačevati zboljšanje socialnega položaja večine čilenskega ljudstva. Predsednik Frei je z globokim prepričanjem v pravilnost svojega obnovitvenega programa napovedoval, da ga bo kljub vsem oviram, ki mu jih delajo politični nasprotniki, izvedel v celoti v korist ljudstva. Poftične osebnosti v Santiagu sodijo, da je predsednik Frei s svojim zadnjim radijskim govorom že začel volilno kampanjo za marčne volitve, od katerih pričakuje, da mu bodo dale večino tudi v parlamentu, da bo lahko brez ovir izvajal program, ki ga je napovedal pred volitvami. Med tem je Freieva vlada dobila iz ZDA novo 80-milijonsko dolarsko posojilo za ublažitev težav zaradi pomanjkanja deviz.

Političnih težav zaradi letalonosilke Mina Gerais v Brazilu še vedno ni konec. Prej so bili nezadovoljni letalci, sedaj pa ne odobravajo predsednikove odločitve tudi mornarji. Predsednik Castelo Branco je namreč salomonsko razsodil: Letala na letalonosilki naj spadajo v pristojnost letalskega ministrstva, helikopterji pa v pristojnost min. za mornarico. Zaradi take predsednikove odločitve je odstopil min. za mornarico, ostavko je pa dalo tudi še več admiralov.

V Rio de Janeiru bo aprila meseca izrečni sestanek zunanjih ministrov držav Medamerikega odbora.

Stavka pristaniških delavcev v New Yorku in ostalih pristaniških mestih vzhodne ameriške obale povzroča ZDA dnevno škodo 87 milijonov dolarjev.

Ameriški predsednik Johnson je naprosil drž. kongres naj spremeni sedaj veljavni vselitveni zakon v tem smislu, da v njem črta vsa diskriminacijska določila o kvotah za posamezne države.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Priprave za marčne volitve

Vse politične skupine se z vso vne-mo pripravljajo za marčne volitve. Doselej je to delo obstajalo v glavnem v internih volitvah kandidatov. Med poslanskimi kandidati so sedaj tudi take osebnosti, ki so pri prejšnjih volitvah kandidirale za predsednika odn. podpredsednika republike. Tako n. pr. kandidirata za poslana predsednik krščanske demokratične stranke dr. Horacio Sueldo ter glavni tajnik napredne demokratične stranke dr. Horacio Thedy. Vodstvo buenosaireške organizacije stranke Zveze argentinskega ljudstva je kandidaturu ponudilo tudi predsedniku te politične skupine gen. Aramburuju, biv. predsedniku republike, ki se je pa za ponudbo zahvalil.

Volilna kampanja bo ostra. So znaki, ki napovedujejo, da opozicija ne bo štedila s kritiko vladne politike tako z ozirom na razvoj notranjopolitičnega položaja, zlasti pa zaradi sed. gospodarskega stanja v državi, ko so se z novim letom cene življenskih potrebščin občutno dvignile zaradi visokega povijanja cen elektriki, bencinu, petroleju in plinu. Visoko zvišanje potniških in blagovnih tarif napovedujejo tudi pri železnici. Kar za 50%. Tej bodo sledila privatna vozila. Vlada vprašanja zvišanja prejemkov železničarskemu osebju še ni mogla rešiti, ker enostavno ne more toliko plačati, kakor železničarji zahtevajo. Ti pa za slučaj, če ne bi dobili povijanja, napovedujejo nove stavke in sicer dne 22. in 27. t. m. naj bi bili po 24 ur, dne 4. in 5. februarja 48 ur, dne 10. 11. in 12. februarja pa kar 72 ur.

Vladni radikali so med tem v poslanski zbornici in v senatu izgubili pomoč Federacije sredinskih strank. Ta politična skupina je na svojem zadnjem zborovanju sklenila odpovedati ljudskoradikalni vladi sleherni politično pomoč ter je proti njej prešla v najostrejšo opozicijo. Vse svoje ljudi, ki so v vladi ali v diplomaciji zavzemali kake polo-

Ludvik Erhard, zahodno nemški kancler, je pred odhodom na sestanek z De Gaullem v Pariz izjavil, da bo šel v razgovorih s francoskim predsednikom „do skrajnih mej možnosti“, samo, da bi prišlo do sporazuma v vprašanih, v katerih sta različnega mnenja glede njihove rešitve.

V Rimu se bo 6. maja t. l. zbralo 225 delegatov 90 jezuitskih provinc v svetu, da bodo izbrali novega generala jezuitskega reda. Trenutno je v svetu okoli 36.000 jezuitov.

V Kairu je tamošnja poslanska zbornica „soglasno“ sklenila, da je sedanji predsednik republike Gamal Naser edini kandidat za prihodnje šestletno predsedniško dobo, ki se bo začela 26. marca.

Predsednik vlade afriške države Burundi Pierre Ngendandumbe je prejšnji teden postal žrtev atentata nekaj ur potem, ko je sestavil novo vlado in napovedal ostrejšo nastopanje proti kitajskim komunističnim rovarjem.

Kitajski komunistični mogotec Mao Ce Tung je dopolnil 71 let svojega življenja. Nekateri listi vedo povedati, da se bo v kratkem umaknil iz polit. življenja in delovanja. Razlog: slabo zdravje.

Mohamed Ayub Khan, ki je pred šestimi leti z državnim udarom prišel na oblast v Pakistanu, je bil pri zadnjih volitvah izvoljen za predsednika Pakistana. Njegovi privrženci so zatrjevali, da so bile volitve demokratične, kajti oni najbolj vedo, kako je treba volitve izvesti med tamošnjim prebivalstvom.

Biv. kubanski predsednik Carlos Prio Socarras je znova poudaril potrebo po sestavi kubanske vlade v emigraciji. Sedež naj bi imela v Brazilu.

Vseindijski kongres je sklenil, da Indija ne bo izdelovala svoje atomske bombe, čeprav so je nedavno razstrelili njeni sosedje v kom. Kitajski. Predsednik indijske vlade Shastri je izjavil, da je treba gledati na razstrelitve atomske bombe v kom. Kitajski s širšega svetovnega stališča, kajti, če bodo Kitajci s to bombo napadli Indijo, to ne bo imeo za posledico samo vojne med tema dvema državama, ampak takojšen izbruh tretje svetovne vojne.

Zaje, je pozvala, naj nanje dajo ostavke. Na volitve bodo šli s svojimi kandidati tudi Peronovi justicialisti. Udeležili se jih bodo s svojimi kandidati. Če do volitev še ne bodo dobili politične osebnosti, bodo svoje kandidate postavili na liste neoperonističnih strank. Takoimenovani peronistični odbor za Peronovo vrnitev je znova začel zatrjevati, da se bo Perón vrnil. Vsekakor hoče s temi napovedmi vzbujati zanimanje med volilci, da bi glasovali za peronistične kandidate.

Med tem je dal v Madridu biv. Peronov tajnik Manuel Algarbe izjavo proti Peronu in članom omenjenega odbora za vrnitev. Zatrjuje, da je bil on edini, ki je Peronu vnaprej povedal, da bo njegova akcija za vrnitev obsojena na neuspeh. Za to je imel zadostne razloge. Ko je bil namreč v Čilu in Argentini so ga iz obeh držav izgnali. S tem je bilo dovolj očitno povedano kakšno akcijo bodo oblasti podvezle, če bi se skušal vrniti Perón.

Kot za prejšnje volitve bodo tudi za marčne vse politične stranke dobile državno podporo. Ta znaša okoli 200 milijonov pesov. Podpiranje strank pred volitvami s strani države je v Argentini določeno po zakonu.

Ostale novice

General Henrik Rauch, ki je zaradi svojih treh dosed. pisem v vojaški sodni preizkavi, je objavil pred dnevi še naslednjega, v katerem izjavlja, da ostaja v uporništvu. Vojaška oblast je pa objavila, da je bil omenjeni general že z odločbo z dne 28. 12. 1964 kot upornik izločen iz vrst funkcionarjev oboroženih sil.

V Argentini je letos rekordna žetev. Pridelek žita znaša 9.150.000 ton. Doselej je Argentina imela samo še dvakrat boljše žetev in sicer leta 1938/39 10.318.660 ton, leta 1928/29 pa je bilo 9.499.716 ton.

Zvezno apelacijsko sodišče je dvema požigalca cerkva in tatovoma (Nadaljevanja na 4. strani)

ZENAIN NJEN SVET

Anica Kraljeva

Kam drži na desno cesta, kam drži na levo pot

Počitnice! Mladina jih vsako leto nestrojno pričakuje in si obeta od njih tisoč lepih stvari. Matere imajo v tem pričakovanju bolj mešane občutke. Nekoliko oddiha bo tudi zanje, a vendar počitka ne bo veliko.

Počitnice prinesejo v družino važne dolžnosti. Med letom se otrok domu nekoliko odtuji, saj več kot polovico dneva preživi v tujem okolju. Ko šola odneha se nekako vrne domov.

Seveda so počitnice različne za učenca, ki je zaključil leto z dobrim uspehom od onega, ki mora polagati celo vrsto ponavljalnih izpitov. V tem slučaju je priporočljivo izvedeti za vzrok. Z ozirom na ugotovitev mu starši lažje pomagajo do podviga. Sama kazni ni na mestu. Otrok bo sam videl, da je staršem povzročil žalost in sebi pokvaril počitnice. Da bo popravil, kar je zakrivil, morajo starši brezpogojno zahtevati od njega redno dnevno učenje.

Dobo počitnic bi morali starši izkoristiti za važne vzgojne namene in načrte za otrokovo bodočnost. Predvsem si morajo otroka pridobiti, ga prikleniti nase, se mu približati in ga spoznati. Velika ljubezen jim bo pomagala do tega potrpežljivega dela.

Z otrokom pred desetletjem ni v tem pogledu velikih težav, ker je v tej dobi sprejemljiv za želje in ukaze svojih staršev. Rad se pogovarja in sprašuje in posnema, kar vidi. Zato ga z lahkoto med pogovori privabimo k domačemu delu, ki ga mora vsak dan izvršiti. Tudi, če je delo malenkostno, važno je, da čuti odgovornost za to dnevno dolžnost.

Vsaj pol urice na dan, ljuba mama in dragi očka, pomudita se z njim pri slovenski knjigi. Vsak dan! Naj tudi sam čita na glas.

Večja težava nastane po desetem letu in še kasneje. V tej dobi je dnevna zaposlitev in odgovornost zanj še večjega pomena. Lenoba je za pubertetnika prava poguba. Najboljše je telesno delo. Deček in deklica se v tem času od staršev oddaljujeta. Nova odkritja, nova zanimanja prevzamejo mladostnika, lastna oseba mu postane kar nenadoma važna. Zapre se vase, prepričan, da kar on doživlja ni še nihče pred njim. Mamica in očka! Upoštevatja težave teh let, ne večajta njegove tesnobe s tem, da ga neprestano kregata, ali da se mu celo smejeta. V tej dobi sta deček in deklica potrebna mirne in ljubeznive besede.

Kako bo deklici prijetno, če jo mama vzame s seboj v mesto, češ: „Danes greva pa midve sami, ogledali si bova mnogo lepih stvari, ki samo ženske zanimajo.“ Doraščajočega fanta naj pa očka povabi, se z njim resno pogovarja in mu med pripovedovanjem lahko približa marsi-

kaj, kar bo sinu pomagalo pri reševanju neznanih težav. Fant se bo počutil bolj resnega in, ker mu očka zaupa, tudi bolj odgovornega.

Važno, nadvse važno je, da starši v tej dobi otroka ne izgube, posebno ne v naših razmerah v tujini, ko ne veš, kaj se z njim lahko zgodi, ko zavije okoli prvega ogla.

V počitnicah se po navadi odloča tudi otrokova bodočnost.

„Fant ni za šolo,“ odloči oče ko vidi slabo spričevalo, „garat naj gre, kakor jaz, bo vsaj kaj prinesel k hiši!“ Marsikateremu fantu, ki je sicer nadarjen, a len, se tako zapečati njegova življenjska usoda. Res „bo prinesel nekaj k hiši“, a pri tem bo talente, ki mu jih je Bog dal zato, da jih razvije, za vedno zakopal.

Izbira poklica ni vedno lahka zadeva. Skrbno bi morali starši odkrivati kakšna naravna nagnenja, kakšni talenti so v otroku. Ta odkritja so važna pri izbiri življenjskega poklica. Danes so v veliko pomoč v tem problemu resni zavodi, kjer strokovnjaško proučujejo otrokove sposobnosti, posebne talente, značilne posebnosti — vse kar je važnega za izbiro pravega dela.

V naši skupnosti se opaža, da nekateri starši ne upoštevajo dovolj važnosti izobrazbe, ali pa gledajo nanjo kakor na sredstvo za blagostanje.

Kmet, ki je rekel: „Moj sin bo šel v lemanat, tako bo vsaj jedel piščance in ne ješprena, kakor jaz,“ je bil daleč od spoznanja, kaj je duhovniški poklic.

Izobrazba ni samo sredstvo, ki nam pomaga do zunanjih uspehov. V mladem človeku, ki študira, je posebno važna na por za čim globlji razvoj uma in duha in vseh darov, ki so mu bili dani od Boga. Ta notranji razvoj mladega človeka plemeniti in mu odpira globoke poglede na življenjske probleme, mu pomaga do jasnosti pri odločanju.

Zakaj imamo tako majhno število akademskega naobrazene mladine?

Če smo kdaj potrebovali globoko izobraženih ljudi, je to gotovo danes, posebno v tujini. Ne bodo nas reševala samo milijonska podjetja, če ne bomo poleg teh imeli močnih, izobraženih mož krščanskih nazorov, ki bodo del svojih sposobnosti darovali tudi našim skupnim potrebam.

Zgodovina najbolj jasno govori. Če bi Nemčija ne imela Adenauerja in Italija De Gasperi, bi se kljub dolarjem ne mogli tako hitro dvigniti. Visoka razgledanost in izredna moralna sila dveh krščanskih osebnosti, je rešila svetovni ugled teh dveh poraženih narodov v zadnji svetovni vojni.

PORAVNAJTE NAROČNINO!

„Prvorazredna kulturna delavnost Slovencev v Argentini“

V Buenos Airesu že 14 let izhaja ugledni hrvatski trimesečnik „Hrvatska revija“. V številu 4 za leto 1964 je njen urednik Vinko Nikolić, priznani hrvatski pesnik, prikazal na straneh 497 in 498 pod gornjim naslovom kulturno delavnost slovenske ideološke emigracije v Argentini.

Hrvatskim izseljencem po svetu in njenim prijateljem jo prikazuje takole: „Iskreno občalujemo, da ne moremo redno in temeljito spremljati založniške delavnosti svojih prvih sosedov (doma in tukaj) Slovencev. Oni izdajo toliko in take knjige, da jih zanje lahko zavida vsaka emigrantska skupnost, tudi hrvatska. Te knjige so izdane v tako izredni tiskarski opremi, so tako solidne in prikupne, da je naravnost nerazumljivo, da to izdaja majhna in siromašna emigracija malega naroda. Slovenci so dobro razumeli, da je njihova kulturna afirmacija glavno sredstvo tudi politično-narodne afirmacije. Zato v to delo vlagajo svoje izbrane moči. Slovenci so med dvema nenasićenima gorostasoma — Nemčijo in Italijo, v skrbeh za svojo usodo in zato si ne upajo odkrito izpovedovati svojih narodnih težej po samostojni državi, čeprav tudi oni vedo, da je to edina prava oblika svobode vsakega naroda. Ta končno ni veličina v številu prebivalcev in tudi ne v kilometrih njegene področja. Najmanj danes, ko je toliko narodov dobilo svoje države, ki so po vsem še manjše, slabše in bolj siromašne kot je Slovenija. In v resnici ima narod, ki ima tako bogato samoročno kulturo kot Slovenci, polno pravico do samostojnosti in svobode v svoji majhni, a prelepi deželi, pa čeprav med dvema velikanoma, saj je tu tudi njima v marsičem za vzor.

Slovenci pogosto vzbujajo pravo presenečenje in začudenje. Treba jih je samo pogledati tu v Argentini: kam vse se ta peščica ni razlezla in kje vse ni razvila svoje delavnosti. Kot mravlje so pridni in kot čebele varčije ter na mnogih področjih bogatije — tako kulturno, kakor tudi gospodarsko — politično svojo narodno skupnost. Koliko domov imajo, koliko zadrug, koliko prireditev (političnih, verskih, kulturnih in športnih). Slovenci imajo tu celo dva teatnika, česar nima nobena druga emigrantska skupnost! Politično informativni list „Svobodna Slovenija“ in verski list „Oznanilo“ (imajo tudi dve tiskarni). Kot malokatera druga skupnost imajo tudi književno nagrado za najboljšo knjigo. Za tekoče leto je objavljena v iznosu 100.000 pesov. Prirejajo slikarske razstave, gledališke predstave, športne prireditve, kakor da so v svoji Ljubljani.“

V nadaljnjem prikazu omenja delavnost Slovenske kulturne akcije, kulturne prireditve ob njeni 10 letnici decembra meseca in njen književni trimesečni Meddobje. Nato pa govori o Svobodni Sloveniji ter o njej pravi naslednje: „Razen velike in zaslužne založniške delavnosti Slovenske kulturne akcije tudi uredništvo tednika Svobodna Slovenija vsako leto objavlja svoj v vsakem pogledu lep zbornik, bogato in veliko knjigo različne vsebine. Za to leto, (1964) so zbornik uredili Miloš Stare, Jošk, Krošelj, Pavel Fajdiga in Slavimir Batagelj. Prav sedaj je pa objavljena vsebina zbornika za leto 1965. Zelo bogata knjiga na 368 straneh, posvečena aktualnim

KOROŠKA

Občni zbor Krščanske kulturne zveze

Ob koncu leta, so v Mohorjevi hiši v Celovcu zborovali predstavniki slovenskih kulturnih organizacij, katere so združene v Krščanski kulturni zvezi. Na rednem občnem zboru so odborniki poročali o delu osrednje slovenske prosvetne organizacije, nato pa se je razvila živahna diskusija o kulturnem stanju koroških Slovencev.

Občni zbor je otvoril predsednik Krščanske kulturne zveze prof. Pavle Zablantnik, ki je pozdravil navzoče goste, med katerimi so bili predsednik Narodnega sveta Koroških Slovencev dr. Valentin Inzko, tajnik NOKS dr. Reginald Vospernik, ravnatelj dr. Joško Tischler in drugi. Po pozdravnih besedah je nato poročal o delu kulturne zveze. Iz poročila je bilo razvidno, da si je Zveza vedno prizadevala, da bi čim popolnejše skušala izvesti sklepe in priporočila prejšnjega občnega zbora. Zahvalil se je tudi vsem kulturnim delavcem, ki so v kakšni duhovni povezanosti s cilji Krščanske kulturne zveze poživljali slovensko prosvetno delo. Omenil je tudi nekaj važnih dogodkov v kulturnem prerodu na Koroškem: Ustanovitev Janežičevega sklada za izdajo del slovenskih literatov in prve sadove dela mladih literatov. Tako sta Mladjevca Erik Prunč in Karel Smolle pripravila vsak svojo zbirko pesmi, ki se že tiskata v Mohorjevi tiskarni, v tisk pa bo v kratkem šla tudi zbirka novel Florija Lipusca. Kulturno delo na Koroškem je delo za slovenski narod brez kakih misli na gmotno korist. Kulturni delavci po družstvih leto in dan brezplačno žrtvujejo čas in tudi denar za pripravo in izvedbo kulturnih nastopov; vse to delo iz velike ljubezni do naroda in iz vneme za kulturno rast.

Tajniško poročilo je podal Karel Smolle, ki je prevzel to mesto, ker je izvoljeni tajnik Hanzi Gabriel moral ob koncu leta 1964 odločiti mesto, zaradi študija na Glasbeni akademiji na Dunaju. Iz poročila je bilo razvidno, da je bilo v okviru Zveze nad 200 prireditev, Oder Mladje pa je nastopil nad štirideskrat. Po vseh poročilih se je

BRALI SMO

„Kulturna enakopravnost v Jugoslaviji“

Pod gornjim naslovom objavlja goriški „Katoliški glas“ z dne 7. januarja t. l. naslednje ugotovitve:

„Univerza v Harwardu je vodilna v ZDA in šteje tudi med najslavnejše na

vprašanjem, posebno 20 letnici narodne tragedije Slovenije, katero so leta 1945 zasužnjili jugoslovanski komunisti.“

Prikaz kulturne delavnosti med Slovenci g. Vinko Nikolić zaključuje z besedami:

„Želim svojim sosedom Slovincem, da bi bilo njihovo udejstvovanje v čim večjo korist njihovi lepi, danes skupno z našo Hrvatsko zasužnjeni Sloveniji. Visoko kulturni in delavni slovenski narod v resnici zasluži lepšo usodo. Verujemo, da jo bodo zvesti slovenski sinovi kmalu tudi dosegli.“

razvila debata, ki se je izoblikovala v sledečem vprašanju: Kaj naj bo težišče prosvetnih prizadevanj, da bo zajelo čim več slovenskega življa.

Po razrešnici staremu odboru so bile volitve, katerim je predsedoval Janko Tolmajer. Da je delo v Kulturni zvezi živahno, pričajo tudi volitve — vložene so bile tri liste. V tajnem glasovanju je bil izvoljen z večino naslednji odbor: predsednik dr. Pavle Zablantnik, podpredsednika dr. Val. Inzko in dr. Franca Vrbinca, tajnik strokovni učitelj Marko Hafner, njegov namestnik Urh Kasl, blagajnik Lojz Gregorčič, namestnica Milka Hartman, odborniki: Ivan Matko, Franc David, Erik Prunč, Karel Smolle, Franci Roblek, Grilc Matevž, Vinko Zalelet, Hanca Mertl, Gabrijela Jank in Janko Tolmajer. Za nadzornika sta bila izvoljena dr. Joško Tischler in dekan Kristo Srienc, v razsodišču pa sta dr. Reginald Vospernik in Matevž Nagele.

Ponovno izvoljeni predsednik Krščanske kulturne zveze dr. Zablantnik se je v kratkem govoru zahvalil za izraženo zaupanje in zaključil občni zbor z željo, da bi bilo novo leto polno veselja in uspehov.

Božična razstava v Galeriji 61

V Celovcu je v Galeriji 61 razstavilo svoja dela pet avstrijskih slikarjev in kiparjev. Najmlajši med njimi je bil tudi koroški Slovenec Valentin Oman iz štebna pri Maloščah, ostali pa so bili slikar Gilsebert Hoke, kipar Rudolf Kedl, slikar Anton Lehmden in zlatar Sepp Schmoeller.

Valentin Oman, ki je predstavnik abstraktne smeri, je razstavil 14 gvašev in risb. Mladi umetnik, ki se je lepo uveljavljal od leta 1962, ko je prejel prvo nagrado Akademije umetnosti, je že razstavljaval pred tem na Dunaju, Innsbrucku, Beljaku in leta 1963 tudi v tej celovski Galeriji.

Uvodni govor v razstavo je imel arhitekt Mitsch, ki je poudaril, da ta razstava kaže majhen prerez umetniškega snovanja teh umetnikov v zadnjih letih.

svetu. Po drugi svetovni vojni so tudi na njej odkrili pomen narodov vzhodne Evrope, zlasti pa so se vrgli na študij zgodovine in duha slovanskih narodov. Ker je univerza izredno bogata, so ji na razpolago vsa sredstva. Njen slavistični oddelek je sklenil posvetiti posebno pozornost slovanskim narodom na Balkanu, zato bo letos začel izdajati veliko zbirko knjig o jugoslovanski književnosti. Glavna dela jugoslovanskih pisateljev bodo zbrana v dvajset debelih zvezkih.

Začuda pa ni bilo sprejeto niti eno delo slovenskega književnika in urednik zbirke je na vprašanje začel odgovarjati, da ga na slovensko slovstvo nikdo ni opozoril. Vendar je bil pravi vzrok kmalu pojasnjen: glavno besedo so namreč imeli svetovalci iz Beograda, od koder je prišla celo posebna komisija „strokovnjakov“. V začetku je izgledalo, da bodo vključili celo samo dela srbskih književnikov; ko pa so Hrvati zvedeli, kaj se dogaja, so terjali pravico za hrvatsko književnost, toda so srbski delegati uprizorili bučen „škandal“ ter dosegli, da so smeli oni določiti nekaj imen iz hrvatskega slovstva.

Zbirka je tako izšla brez zastopnikov makedonske in slovenske književnosti in bo to dejstvo ostalo ne samo kulturni, ampak danes predvsem tudi politični škandal, ki bi se mu bilo moč izogniti, če bi kdo vodstvu univerze namignil, da je popolnoma nepotrebno, da univerza žali še dva jugoslovanska naroda, slovenskega in makedonskega.“

PROŠNJA NAROČNIKOM

Vse naročnike Svob. Slovenije, ki za leto 1964 še nimajo plačane naročnine, prav lepo prosimo, da to store še do konca t. m.

Dr. Julija Payman

Vse za mladino

Konferenca evropske mladine v Švici od 25. decembra 1964 do 5. januarja 1965
Načrti že za leto 2000

Kdo ne bi bil rad med 10.000, ki bodo vodili novo generacijo v Evropi? Vietnam, Congo, Laos, Ciper, delitev in neednost med velesilami, podvojitve prebivalstva na svetu v prihodnjih 35 letih — naša generacija stoji pred največjo nevarnostjo.

Osvojitve ozračja, obvladnje atoma, izkoriščanje puščav in morij, avtomatizacija — naša generacija ima najbolj fantastične možnosti, kakršnih svet ni nikdar poznal; zato:

a) Namen konference:

Ustvarjati zedinjene družine, temelje vsake solidne družbe; začeti z novim pojmovanjem domoljubja, ki je edini pogoj združene in močne Evrope; delati za razvoj umetnosti, gledališča in pesmi, ki človeka navdušujejo, namesto da ga ponižujejo; oklicati skupno revolucijo, v kateri naj Vzhod in Zapad napadeta sovražstvo in sebičnost ljudi in narodov; vzgajati nepodkupljive može in žene, zmogljive, da vodijo vlade, stare in nove narode.

b) Program konference:

Udeležili so se delegati iz vzhodne in zapadne Evrope, Srednjega Vzhoda in študentje iz Afrike, Azije in Južne Amerike. Predavanja, katerim so sledili

razgovori, so imele odlične politične, znanstvene in vojaške osebnosti. Seminarji so udeležencem dali priliko, da študirajo današnjo politiko, moderno umetnost, gledališče, časninarstvo. Organizirali so tudi delavnice, predvajali gledališke igre z glasbo in pesmijo ter filme. Športno udejstvovanje so vodili najboljši izvedenci. Vsak večer so imeli gledališke predstave v krasnem lokalnem gledališču (800 metrov nad Ženevskim jezerom).

Udeleženci sami so konferenci dali lep uspeh. Vsi tisti, ki se za take konference zanimajo in bi želeli nadaljnjih informacij, naj se obrnejo na avtorico članka.

O japonski mladini, katerih domovina se bori za svoje duhovne temelje, pa mi poročajo, kako je zadnja leta posvetila vse svoje napore pripravljajući olimpiade. Ni varčevala ne z denarjem, ne s trudem, da zadosti ogromnim zahtevam. Za gradnjo stadionov, hotelov in cest so izdali okrog 11 milijard frankov (1000 milijard jenov).

Trideset milijonov mladih Japoncev, ki se živo zanimajo za vse, kar se dogaja v sosednjih azijskih deželah, vé, da zapadna demokracija z denarjem in ma-

terialno pomočjo — src azijskih narodov ni pridobila, in vsi menijo, da je demokracija v tem delu sveta obsojena na — propad, če ne bo prišlo do odločilne spremembe.

Mladina se zanima za bodočnost. Zato so se mnogi odločili za odkrit boj proti umazanosti, korupciji in cinizmu. Da se pripravijo za vodstvo tega boja, so zaprosili za posebno izobrazbo. Že lansko leto je velikanski program za tako izobrazbo zajel nič manj kakor 10.000 mladcev pred olimpijskimi igrami. Štirikratni cilj je bil, da mlade može in žene pripravijo: da imajo cilj in načrt za svet; da z moralnim pogumom v javnem in zasebnem življenju urejajo vse, kar je napačnega; da deželi dajejo vse, kar rabi, in ne vlečejo iz nje, kar le morejo; končno, da jih ni strah prevzeti vodstvo in se drzno prenašati napade in zasmehovanja. Že lanskega januarja je šla skupina, ki se je odločila, da pridobi in pripravi 10.000 mladcev, na severni otok Hokkaido (5 milijonov prebivalcev), ki ima veliko rudnikov. Polovica japonske vojske je stalno na Hokkaido-ju. Mladina je predvajala glasbeno igro „Preko komunizma v revolucijo“. Japonska aviacija je prevažala igralce, po vojašnicah so vsi dobivali oskrbo zastoj. Tudi vrhovno vojaško poveljstvo je zaprosilo, naj se v tem smislu izobrazijo tudi oficirji in moštvo. Vse šole in univerze so prosile za isto izobrazbo za svoje učence in študente. Mladina je bila povabljena tudi v rudnike, da pride v stik z delavci in njih družinami. Medtem so organizirali

pet vzgojnih taborišč za mladino. Študentje so napisali dve posebni glasbeni igri, kateri so predvajali: „Luc iz severa“ in pa „Eksplodirajo mlade“.

Na otoku Hokkaido so začeli tudi z akcijo, ki naj bi poskrbela, da se od tam preneženo vsi umazani filmi, literatura itd. Mladina hoče z zbirko 100.000 podpisov pripraviti vlado do tega da izda zakon, ki prepoveduje vsako, kakršno koli umazanost v filmu, literaturi idr.

Končno so izdali poziv vseni športnikom na svetu: „Mi, mladi Japonci, smo odločeni, da zgradimo novi svet. Ne bomo več trpeli, da bi se še dogajale stvari, kot so se doslej. Prepričani smo, da ima človeštvo pravico, da živi v svetu, ki je svoboden in edin.“ Poziv je izšel 12. oktobra 1964 v „Japan Times“.

Skoro hkrati, dne 2. oktobra 1964, na rojstni dan Mahatme Gandhija, je pa njegov 29-letni vnuk Rajmohar Gandhi, imel važen govor o položaju Indije pred kipom svojega starega očeta v dvorani Sunderbai, znani po izrednih političnih shodih v Bombay. Dogodku je predsedoval prvi generalni guverner Indije, ki je poudaril, da upa, da bo Rajmohan Gandhi „uvedel revolucionarno spremembo indijske politike“.

Gandhi se je v svojem govoru dotaknil in razčlenil sledeče točke: Gandhi ali Marx; Industrija in poštenost; Pravica do stavke in delavski kapitalizem; Amerika in Rusija; Zunanjo pomoč je treba odslužiti; Demokracija ali bajonet.

Torej Evropa, Japonska in Indija so se skoro istočasno zavzele za združeni svet.

Novice iz Slovenije

Razlika med privatnimi in družbeno-ekonomskimi kmetijami v Sloveniji in po ostalih delih države je izredna. Privatna zemlja, kjer je še na razpolago delovna moč, je lepo obdelana, družbena pa očituje, da učilenci na njej nimajo nobene pobude, ki bi jih priganjala k delu. Svoje ure kot navadni uslužbenci vsak dan odbijejo in jih prav nič ne briga ali podjetje uspeva ali ne. O tem so se komunisti znova lahko prepričali s svojimi družbenimi vinogradi v Lendavi. So veliki, saj obsegajo kar 18 hektarjev. Lansko jesen pa so pridelali grozdja komaj toliko, da se ga je še splašalo pobirati. Res je, da je polovico grozdja uničila lanska toča. Toda toča je jela tudi po privatnih vinogradih. Toda njihovi lastniki so s škropljenjem zavarovali še preostalo grozdje, v družbenih vinogradih pa tega niso storili in je zato dozorelo komaj 10% grozdja, ostalo je pa uničila bolezen.

Seveda je potem nastalo iskanje vzrokov in krivcev. Jasno, da so jih iskali pri ljudeh, ne pa tam, kjer so, v samem komunističnem sistemu. Najprej so prijeli vinogradniški kolektiv. Ta je v svoj zagovor navajal, da so boleznijo uničile grozdje zaradi tega, ker trt niso škropili. Tega pa zopet niso storili zato, ker niso mogli dobiti za škropljenje sezonskih delavcev, stalnih delavcev pa niso imeli zadosti, ker so jih morali na zahvalo od zgoraj odpušiti. Za 1500 dinarjev noben sezonski delavec ni hotel riti škropit ves dan v družbene vinograde, ko so pa lastniki privatnih vinogradov za isto delo plačevali 3000 dinarjev. Na upravi kmetijsko industrijskega kombinata Pomurka v Murski Soboti, ki upravlja tudi lendavske družbene vinograde, se seveda branijo, da za slab pridelek vina njih ne zadeva nobena krivda. Vso odgovornost vračajo na „vinogradniški kolektiv“, ki da bi bil moral pravočasno opozoriti na položaj in da bi bili sezonski delavci tudi v družbenih vinogradih dobivali tako plačo, kakor so jo imeli pri lastniških privatnih vinogradih. Priznajo pa, da so res naročili odpušiti 13 delavcev, nadaljnjih devet devet pa je tudi že dobilo odpovedni rok. To pa zaradi tega, ker je bila v družbenih vinogradih delavna storilnost mnogo manjša kot pa na biv. rakičanskem in beltinškem posestvu, zlasti pri živinorejcih in pridelovalcih krme. Slednjim očitajo, da pri pomanjkanju delavcev v družbenih vinogradih niso hoteli pomagati, češ, „da so oni le živinorejci“.

Gornji primer je samo eden od številnih, ki komunistične oblasti znova in znova opozarja, da povsod dosega največje in najboljše uspehe samo privatna iniciativa, ki je za doseg določenih ciljev pripravljena na žrtve, nikakor pa ne pisarniška birokracija, najmanj pa še komunistična.

Glavna skrb vseh kom. funkcionarjev je, da se ohranijo na oblasti, skrb za ljudstvo jim je čisto postranska stvar. To potrjuje med drugim tudi primer, kako skrbe za prehrano ljudstva. V Mojstrani so imeli npr. od lanskega leta svoj pekarno. Bila je privatna last. Ljudje so bili z njo zadovoljni, ker je pekla dober kruh. Toda kom. oblastnikom je bila kot privatna obrt trn v peti. Zato so z visokimi davčnimi bremenimi njeno nadaljnje obratovanje onemogočili. Njen lastnik je vstopil kot delavna moč v družbeno pekarno, v kateri seveda drugih skrbi nima, kakor da „odbrekna“ določeno število delovnih ur.

V Mojstrano, Dovje, Belco in Radovno z 1810 stalnimi in 80 začasnimi prebivalci sedaj dovažajo kruh iz pekarnice na Jesenicah. Ljudem je na razpolago vsak dan šele od devete ure naprej. Včasih se pa zgodi, da kruha v Mojstrano in ostale kraje sploh ni. To se je npr. zgodilo lani 19. oktobra. Tega dne se je pokvaril avtomobil, s katerim razvažajo kruh iz jeseniške pekarnice. In zato jeseniška pekarna kruha v Mojstrano, Dovje, Belco in Radovno sploh ni poslala. Nobenemu funkcionarju ni padlo na misel, da bi na kak drug način poslal tja kruh, da ljudje ne bi bili brez njega. Za to pa tudi niso nikogar klicali na odgovornost.

Mariborsko učiteljske je ob stoletnici svojega obstoja prejelo odlikovanje reda rdeče zastave z zlatim vencem. Kulturno-umetniški program so ob prazni izvajali: Mariborska filharmonija in dramski umetniki mariborskega Narodnega gledališča.

V Ljubljani je bila 19. dec. 1964 praznina stoletnice delovanja najstarejše slovenske kulturne ustanove Slovenske matice. V dvorani slovenske filharmonije je bila slavnostna prireditev z naslednjim programom: Ipavčeva serenada za godalni orkester, govor akademika prof. dr. Franca Koblarja, podpredsednika Slov. matice, besede iz Prešerna, Levstika, Zupančiča in Cankarja ter Osterčeva suita za veliki orkester. Program so izvajali Simfonični orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta Sama Hubada ter recitatorja Slavko Jan in Sever. Dne 20. decembra je pa bilo jubilejno zborovanje Slovenske matice. Na njem je govoril predsednik SM, član SAZU, prof. dr. Anton Melik. Na tej slavnosti so podelili tudi spominske pla-

kete. V hiši Slovenske matice je bila v času jubilejnih proslav razstava knjig, ki jih je v teku 100 let izdala SM, rokopisov in dokumentov.

Repertoar Slovenskega narodnega gledališča v letošnji sezoni je razdeljen na Veliki oder, Komorni oder in Oder komedija. V vprizoritev na Velikem oderu so predvidena naslednja dramska dela: Jean Paul Satre „Hudič in ljubi bog“, Euripedes „Medea“, Aristofanes „Zborovalke“, Shakespeare „Timon Atenski“, Racine „Phaedra“, Arthur Adamov „Pomlad 71“, Krleža „Vrnitev Filipa Latinskega“. Za Komorni oder so določena naslednja dela: Wesker „Korenine“, Arthur Miller „Po padcu“ (After the Fall), Evgen Ionescu „Kralj umira“, Kreft „Velka puntarija“, Zupančič „Dolina neštetih radosti“. Oder komedija bo pa uprizoril naslednja dramska dela: Goldoni-Rupel „Primorske zdruge“, Pierre Eristide Breal „Veliko uho“, Peter Ustinov „Photo finish“ in Mire Miheličevega „Antona na gori“. — Opera ima za uprizoriti določena naslednja glasbena dela: Mozart „Così fan tutte“, Verdi „Moč usode“, Borodin „Knez Igor“, Janáček „Izlet gospoda Broučka“, Strauss „Saloma“, Hindemith „Cadillac“, Hartman „Simplicius Simplicissimus“. Iz dosedanjega repertoarja so ostale še na sporedni naslednje opere: Smetana „Prodana nevesta“, Gotovac „Ero z onega sveta“, Verdi „Rigoletto“, „Nabuco“, „Don Carlos“, „Macbeth“ in „Ples v faust“, Massenet, „Werther“, Gounod „Muskat“, Beethoven „Fidelio“, Rossini „Seviljski brivci“, Ponchielli „Gioconda“, Massenet „Manon“, Sutermeister „Razkolnik“, Kozina „Ekvinokij“, Puccini „Tosca“ in „La Boheme“. Predvideni so tudi vsaj trije baletni večeri

V Kranju je 2500 prisilcev za podelitev stanovanja. Od omenjenega števila prošelj jih 370, in reševanju občinski referat 370, ostala pa razna industrijska podjetja v tem mestu. Pomanjkanje stanovanj v tem mestu je tako občutno, da nekatera gospodarska podjetja pri sprejetanju novih ne kvalificiranih delavcev od njih zahtevajo podpis izjave, da v prihodnjih treh do petih letih ne bodo prosili za stanovanje.

Pokrajinski muzej v Mariboru pripravlja razstavo „300 let mode“ na Slovenskem. Prireditelji upajo, da bodo mogli razstavo odpreti letos v jeseni. Društvo bibliotekarjev v Ljubljani je izdalo brošuro dr. Otona Berkopca „France Prešeren v češki literaturi“. V brošuri je prikazano celotno zanimanje češke kulturne javnosti za največjega slovenskega pesnika.

Na povabilo avstrijskega Društva za književnost sta imela na Dunaju predavatelj Bratko Kreft in Filip Kalan-Kumbatovič o starem in novem slovenskem pripovedništvu in o razvoju slovenske poezije. O slovenski dramati bosta pa imela predavatelj Vladimir Kralj in Lojze Filipič.

V zdravilišču Radenci so imeli od 18. do 20. septembra II. festival sodobne domače in tuje komorne glasbe. Pripravil ga je ansambel „Slavko Osterc“, ki je

edini tovrstni ansambel v Jugoslaviji, ki goji izključno sodobno komorno glasbo.

Za novega poslanika v komunistični vzhodni Nemčiji je bil imenovan Bojan Polak, doma iz Ormoža. Novi Titov diplomast predstavnik je zgrajen komunist, saj je bil med kom. revolucijo ves čas pri partizanih, pozneje je bil tajnik za promet, član in funkcionar kom. partije.

Uprava velenjskega rudnika lignita je objavila, da lansko leto ni mogla zadosti proizvoznim obveznostim, t. j. nakopati 3,300.000 ton lignita, ker nima zadostnega števila rudarjev. Kar 260 novih rudarjev išče, pa jih ne more dobiti niti iz Makedonije. Samo do aprila je zapustilo rudnik 231 rudarjev; nekaj jih je moralo oditi k vojakom, drugi so pa odšli na delo drugam, ker jim uprava rudnika po večletnem čakanju ni preskrbela stanovanja. Velika stanovanjska kriza v Velenju je tudi vzrok, da uprava rudnika ne more dobiti delavcev iz drugih republik.

Med Jugoslavijo in Avstrijo so se razbila pogajanja za sklenitev nove trgovinske pogodbe med obema državama. Do prekinitve je prišlo zaradi nezdržanja avstrijskih delegatov, ki niso hoteli pristati na sprostitev uvoza iz Jugoslavije v Avstrijo.

V mesecu septembru 1964 je začela obratovati žičnica na Veliko planino. Ta žičnica je edina nihalna žičnica v Jugoslaviji, ki nima nobenega vmesnega stebra. Potnike vozita 1412 m visoko dve kabini. V vsaki je prostora za 30 potnikov. Ker vozita obe kabini hkrati, ena nazgor, druga navdol, lahko žičnica vsako uro prepelje v eno smer do 360 turistov.

Za novega rektorja ljubljanske univerze je bil izvoljen prof. ing. Albert Struna.

Težave s premogom. Poročila iz domovine pravijo, da je tudi Slovenijo, kakor ostale dele države, močno zadel hud mrz, ki je zavladal po vsej Evropi. Ljudi je tembolj prizadel, ker niso bili preskrbljeni s kurjavo. V listih namreč beremo o neprestanih pritožbah proti upravam rudnikov, ki naročnikom ne dostavljajo naročenih količin premoga. S premogom že meseca septembra niso bile zadosti preskrbljene tudi železnice. V tem pogledu je bilo najslabše v Sloveniji, ki ima premoga zadosti doma, in pa v Makedoniji. Po podatkih „skupnosti jugoslovanskih železnic“ so znašale zaloge premoga vseh železnic v Jugoslaviji v avgustu 113.000 ton, kar predstavlja rezervo premoga samo za 13 dni obratovanja železnice. V prvi polovici septembra pa se je ta količina še zmanjšala za nad 12%. Da bi zagotovili normalno poslovanje, so morali v dveh primerih deblokirati materialne rezerve premoga, ki so ga pred tem uvozili iz Poljske. Rudniki v Sloveniji so železnici dobavili v avgustu 30.000 ton premoga manj, kakor bi ga morali po pogodbi v osmih mesecih pa kar 158.000 ton manj. To se je pa zgodilo zaradi tega, ker železnice rudnikom ne plačujejo sproti dobavljenega premoga in so ga zato uporabne rudnikov prodajale drugim naročni-

Vsak teden ena

PESEM O PREPELICI

Fran Gestrin

*V poletno noč odmeva: pet pedi!
Sicer ni čuti niti žuma niti klica;
le v tesni kletki drobna prepelica
bedi in poje, ko vse mirno spi.*

*V polmračni sobi na blazino belo
naslanja težko glavo mlad bolnik
in vrača se v prežite kratke čase.
Razvije se pred njim življenje celo,
mnog hipec lep, mnog jasen gleda lik,
veselih pesmi čuje znane glase...*

*Poslušaj in smehlja se,
češ skoro se povrne krasna doba,
saj, če si mlad, še daleč je do groba.*

V poletno noč odmeva: pet pedi!

kom v industriji, od katerih so za dobavljeni premog dobivali hitreje plačilo pa tudi višje cene. Nekateri manjši rudniki so železnice postavili enostavno pred odločitev: ali jim za premog plačajo višje cene, ali ga pa železnicam sploh ne bodo več dobavljali. Na ta način so nekateri rudniki zvišali ceno premogu tudi za 40%.

V okviru kulturnih izmenjav med Jugoslavijo in Italijo bodo na vseučiliščih v Firencah in Rimu odprli lektorat za slovenski jezik.

V Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani so imeli razstavo „Šolski sistemi na Slovenskem od leta 1774 do 1963“. Razstava je bila razdeljena na 7 oddelkov, ki so značilni za razvoj šolstva na Slovenskem: terezijansko-jožefinske reforme med leti 1774 do 1804; razdobje od leta 1804 do 1848; naslednje obdobje je prikazovalo reforme gimnazij in ustanavljanje realk; nadaljnje razdobje je obsegalo čas od leta 1870 do 1918, t. j. čas, ko je osnovna šola postala obvezna in ko je postala slovenščina učni jezik; zatem je bilo prikazano šolstvo v predvojni Jugoslaviji, v zadržnem pa med okupacijo in po vojni.

Umrli so. V Ljubljani: Franc Tavčar, teh. direktor podjetja DINOS, Zora Sever roj. Koncilja, Ladislav Okorn, dijak, Ivanka Glavan, Matija Maležič, fin. uslužbenec v p., Amalija Demšar roj. Keršič, vdova po v. kontrolorju drž. žel., Anton Jesse, krojaški mojster v p., Edmund Komar, Frančiška Mali, upok., Ema Fujs roj. Ritoper, Frančiška Novak roj. Mengola, Ivan Sotelšek, upok., Fani Kralj, vdova, Ivan Štandekar, upok., Frančiška Janežič, obrtnica, Kati Gašperlin roj. Stancar, Stanko Podkrižnik, Frančišek Smerdu, akademski kipar, prof. na Akademiji upodobljajočih umetnosti, Angela Ulčar, upok., Rezka Rozman roj. Srpič, Jožica Mohorčič kjar. Kovšca in Alojz Medved v Kočevju, Ivan Kastelic, biv. pek. mojster v Novem mestu, Adam Starč, upok. v Celju, Marija Korošec, biv. učiteljica, Joško Zupan v St. Juriju pri Celju, Marjeta Arbit roj. Marolt v Lazah, Pavel Majcen, telegrafsko-telef. mojster v št. Vidu in Slavka Fornazarič roj. Beč v Kamniku.

Rev. dr. ANDREJ FARKAŠ

Msgr. Janez Blažič

Msgr. Janez Blažič je bil kot duhovnik in narodnjak med Slovenci v ZDA pomembna in zaslužna osebnost. V pričujočem članku opisuje njegovo življenje, delavnost, požrtvovalnost in vneto za vse dobro g. župnik dr. Andrej Farkaš. Članek je bil pripravljen na prošnjo uredništva Sv. Slovenije za Zbornik 1965, pa v njem z še drugimi članki zaradi pomanjkanja prostora ni mogel biti objavljen. Spominu msgr. Blažiča se sedaj oddolžujemo z objavo članka g. župnika dr. Farkaša v Sv. Sloveniji.

Uredništvo

Bilo bi odveč popisovati, kakšna čustva in kakšne misli prevzemajo Slovenca, ki obišče Baragov grob pod marquetteško stolnico tam daleč gori na ameriškem severu. Verjetno pa njegovo doživljanje doseže svoj višek šele tisti hip, ko hoče obiskovalce grob zapustiti. Takrat se mu nehote ustavi pogled na velikih slikah marquetteških škofov, ki so obešene na steni pri vходу v grobnico — in pod tremi slikami v najvišji vrsti bere imena: Baraga, prvi škof v Marquette-u, Vertin, drugi škof, Mark, tretji škof — sami naši rojaki!

Takrat prevzame človeka prava vzhičenost združena s svetim ponosom: Tu di naša mala zemlja je poslala v svet moze velikih dejanj, ki niso v tujini samo živeli, marveč jo tudi oblikovali in gradili!

Grob, ki navdihnejo človeku takšne misli, je na ameriški zemlji veliko. In velikokrat se želeo odprti grob predrami, da se zavemo veličine tistega življenja, ki je tukaj našlo svoj konec. Takšen je prav gotovo grob, ki se je zaprl dne 24. aprila 1964 v pennsylvanijskem mestu Uniontown za pokojnim monsignorom Janezom Blažičem. Naj nas naslednje vrstice vsaj po smrti se-

soti. Leta 1902. je ta sklep izvršil. Takrat je vodil šentpavelsko nadškofijo prevz. g. Dr. John Ireland, ki je nabil duhovniške poklice zlasti po Srednji Evropi in je še posebno cenil slovenske fante. Tako je našel bogoslovec Janez Blažič v semenišču veliko slovenskih ameriških bogoslovcev, ki so si ustanovili lastno kulturno društvo z imenom „Baraga“. Po šestih letih je zaključil bogoslovec nauke in dne 11. junija 1908 ga je nadškof Ireland posvetil v duhovnika.

Ze pred odhodom v Ameriko se mladi Janez Blažič ni odločil samo splošno za duhovniški poklic, marveč za prav določeno področje duhovniškega delovanja. Njegov vinograd naj bi bili slovenski izseljenci v pittsburski škofiji, posebej še tamkajšnji Slovaki. Do te odločitve ga je pripravil tedanji njegov ožji dolenski rojak Rev. Albin Moder, ki je prav tako vse življenje pasel duše na slovaških farah v državi Pennsylvaniji.

Zato je msgr. Blažič deloval med Slovenci samo mimogrede. Po svoji ordinaciji se je komaj za nekaj mesecev ustavil med našimi naseljenici v Chicagu — in le slabo poldrugo leto je zatem kaplanoval msgr. Ponikvarju pri sv. Vidu v Clevelandu.

Pittsburski škof mladega duhovnika ni mogel več dolgo pogrešati. Ze v začetku leta 1910. ga je odpoklicel od sv. Vida ter ga nemudoma nastavil za župnega upravitelja na slovaški fari sv. Rozalije v mestecu Brandenville. Po preteku pičlega pol leta pa ga je že

imenoval za stalnega župnika na slovaški fari v kraju Leckrone, kjer je gospod Blažič služboval polnih 16 let in farno zgradil tako duhovno kot materialno. Ko se je izpraznila največja slovaška fara v okolišu, namreč St. Mary's v mestu Uniontown-u, jo je škof podelil našemu uglednemu rojaku. Tu je msgr. Blažič služboval skoro štirideset let; tu ga je smrt zatekla v 83. letu starosti. Umril je kot najstarejši duhovnik v škofiji.

V vseh treh župnijah je bil pokojni monsignor za dušnega pastirja v pretežni meri slovaškim rudarjem ter njihovim družinam. Le v Uniontown-u so spadali v njegovo farno tudi tamkaj naseljeni Slovenci in Hrvati, ki pa so bili v primeri s Slovaki le neznatna manjšina.

Monsignor Blažič je našel svoje poslednje domovanje med dragimi Slovaki, katerim se je odločil postati dušni pastir že v rani mladosti, ko jih niti poznal ni; njegov grob na najvišji točki župnega pokopališča je obdan od nagrobnikov, na katerih prevladujejo sama imena s slovaških Karpátov.

Monsignor Blažič je postal, kar je hotel biti — in ostal to, kar je sklenil postati.

S tem je začrtana življenjska pot msgr. Blažiča. Nje vsebino pa je najlepše podati s pohvalo, katero je izrekel Kristus svojemu vrednemu služabniku: Prav, dobri in zvesti hlapec!

Nepresegljiva dobrota in neomahljiva zvestoba! To sta dve osnovni poteži Blažičevega značaja, dve glavni oznaki njegovega dela. Z njima je rajni gospod

izpolnil obe glavni Kristusovi zapovedi, ki jih je skoro 56 duhovniških let razlagal svojim vernikom na XVII. pobinkostno nedeljo: Ljubi Gospoda svojega Boga — to je prva in glavna zapoved; druga pa je tej enaka: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!

VSE ZA DRUGE — ZASE NIČESAR

Monsignor Blažič je bil doma iz krajev, kjer se pod mehko prstjo rodovitnih polj in vinskih goric neredko skrivata trda kraška skala. Tak je bil njegov značaj — le v obratnem redu: Pod trdo in hrupavo skorjo zunanega nastopa se je skrivalo očetovsko srce, ki ga je bila sama dobrota in nesebičnost.

Ničesar zase: Ne denarja, ne časti in ne počitka! To je bilo njegovo načelo, ki ga sicer nikdar ni zapisal kot sklep, nikdar poudarjal z besedo — vedno pa izvajal v dejanju.

Skoro štirideset let je gospod vodil farno, ki je bila velika in donosna za ameriške pojme. Toda ves denar, ki se je stekal v njegove roke, je po istih blagoslovljenih rokah tudi otekal. Monsignor Blažič je za osebnne izdatke uporabil le neznatne vsote; težke tisočake pa je razdal! Glavna skrb njegovega življenja je bila, da ne bi umrl bogat; silno se je bal, da bi na ta način po smrti pohujšal svoje župljane.

Svoje dohodka je najprej delil s kaplani; kdor je pri njemu prišel za pomočnika, je pri njem bal le ene stvari, namreč da bi bil prestavljen. Za podporo siromakov je v svoji fari ustanovil Vincajevovo konferenco, kar je v Ameriki redkost. Edina hiša, ki jo je v mestu stalno obiskoval (in podpiral

SLOVENCI PO SVETU

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Malokatera družabna prireditelj v Clevelandu zbrala toliko rojakov, kakor Stefanovo Društvo slov. protikom. borcev. Med odličnimi gosti so bili dr. Miha Krek, predsednik NO za Slovenijo, gen. Ivan Prezelj, Joseph Nemančič predsednik KSKJ, biv. vrhniški župan Nace Hren, urednik Ameriške domovine Vinko Lipovec, zastopniki Slovenske pristave J. Slak, S. Vrhovec in dr. H. Lobe. Zbrane goste je pozdravil predsednik krajevnega DSPB Miha Vrešič, med prireditelji je pa imel krajši nagovor tudi predsednik Zveze SPB pisatelj Karel Mauser.

Rev. Jožef Varga je s posebnim dekretom konzistorialne kongregacije v Vatikanu postavljen za vicepostulatorja v Slomškovi zadevi. Njegovo zadevno področje obsega ZDA in Kanado.

Slovensko akademsko društvo SAVA je namesto dosed. običajne jesenske prireditve priredilo 7. novembra v Čikagu tradicionalno slovensko martinovanje.

KANADA

Poročila sta se Stanislav Dolar iz Stopnika pri Celju in gdč. Fanika Tamše iz Završ pri Slovenj Gradcu.

Rev. Alfonz Čuk in prof. Karel Bonutti v ZDA ter g. Stanko Šuligoj iz Toronta so ustanovili „sklad za škofa

ARGENTINA

(Nadaljevanje s 1. strani)

raznih cerkvenih predmetov ob poskusu revolucije proti Peronu 16. junija 1955 zvišalo kazni od dveh let na štiri leta.

V Buenos Airesu je trenutno silna vročina. Temperatura se dviga nad 30 stopinj. Pred dnevi je bila celo nad 36. Istočasno so pa v andskem gorovju divjali siloviti snežni viharji, zlasti na Aconcagui, kjer so člani treh ekspedicijskih skupin, nevarnosti. Zadnja poročila pravijo, da sta zmazana vodja meksikanske odprave Rev. Fernando de la Mora Charles in nemški alpinist Diether Raab.

V Buenos Airesu zaseda kongres Konfederacije delavskih sindikatov. Neodvisni sindikati se ga ne udeležujejo. Po predhodnem dogovoru peronističnih sindikatov bo znova izvoljen za glavnega tajnika CGT José Alonso.

Senat je odobril državni proračun in tudi spremembo spornega čl. 49 Centralne banke. S to spremembo je vladi izglasoval pooblastilo, da lahko v letu 1965 zviša obrok bankovcev za 50 milijard pesov. Proračunski predlog bo prišel sedaj v proučevalno razpravo v poslansko zbornico, v kateri opozicija zatrjuje, da tudi sedaj ne bo glasovala za njegovo sprejetje, ker je proti spremembi omenjenega člena Centralne banke. Opozicija trdi, da bi se z možnostjo povečanja obtoka denarja za novih 50 milijard samo še povečala nekontrolirana inflacija.

Jenka“, v katerega hočejo zbrati sredstva, da bo msgr. dr. Jenko lažje oskrboval povsem neorganizirano škofijo in da bi lahko začel kako velikopoteznejše delo, ki je na Primorskem tako potrebno.

V Torontu so v fari Marije Pomagaj v decembru proslavljali 10-letnico blagoslovitve te prve slovenske cerkve v Kanadi. Pred 10 leti so jo z velikimi žrtvami zgradili slovenski rojaki pod vodstvom ted. slov. župnika dr. J. Kolariča in njegovega ted. kaplana J. Kopača. V novozgrajeni cerkvi je imel prvi mašo škof. dr. Gregorij Rožman dne 8. decembra 1954, 19. decembra istega leta jo je pa blagoslovil torontski nadškof kardinal McGivigan. V teku zadnjih 10 let je poleg prve slovenske župnije v Torontu v istem mestu nastala še druga slov. župnja Marije Brezmadežne s čudodelno svetinjo, v kateri je sedaj župnik g. J. Kopač. Tudi ta župnja ima lepo cerkev. V obeh župnijah imajo dvorane za razne prireditve in tudi prostore za slovenski župnijski šoli. Razen teh dveh cerkva in dvoran, ki so v teh župnijah, imajo Slovenci v Torontu sedaj tudi še svoj Slovenski dom.

V Hamiltonu je tam. škof Jožef F. Ryan dne 1. decembra izdal odlok, s katerim odreja, naj bo zavetnik nove slovenske župnije v Hamiltonu sv. Gregorij Veliki, papež in oče kat. Cerkev. Škof je tudi odredil, da je uradni nagovor slovenske župnije Saint Gregory The Great — Slovenian Congregation ali po slovensko: Slovenska župnja sv. Gregorija Velikega. Gradnja slovenske župne cerkve sv. Gregorija Velikega v počastitev spomina škofa ur. Gregorija Rožmana lepo napreduje. Je utemeljeno upanje, da bodo rojaki v njej za Veliko noč že lahko imeli sv. mašo in vstajenske obrede.

AVSTRALIJA

Dosed. generalni vikar v Melburnu Msgr. I. Moran je postal melburnski pomožni škof. Doživel je to čast, da je prejel škofovsko posvečenje od samega papeža Pavla VI. na zadnjem mednarodnem evharističnem kongresu v Bombayu. Škof L. Moran je Slovencev naklonjen ter je slov. rojakom v Melburnu veliko pomagal, da imajo danes Baragov dom in da so dobili cerkveno dovoljenje za zidanje lastne cerkvice. Čestitke k imenovanju za škofa mu je v imenu slovenske srenje v Melburnu izrekel tam. dušni pastir g. p. Bazilij.

V Melburnu je rojakom še vedno v živem spominu novembrski obisk sydneyskega slov. pevskega zbora „Škrjanček“. Pod vodstvom svojega dirigenta Ludvika Kladočerja so pevcii zapeli pesmi tako doživeto, da so jim bili vsi udeleženci koncerta resnično hvaležni za lep večer slovenskih narodnih in umetnih pesmi. Pa ne samo slovenski rojaki. Tudi direktor kat. emigracijskega urada Father Rafter, dober prijatelj Slovencev in zastopnik državnega emigracijskega urada Mr. Frank de Grood

nista mogla prehaliti ubranega petja slovenskih pevcev iz Sydneya.

V Melburnu se živahno udeležujejo tudi Slovenci športniki. Gojste zlasti odbojko. Prijatelji tega športa so si ustanovili lastno društvo Slovenija, ki obstoja že tri leta in je tudi članica v Odbojarski ligi v državi Victoria. Fantje so sleherni teden igrali z drugimi moštvi. Ob zaključku igralne sezone je moštvo Slovenie prejelo dva pokala kot zmagovalka Iigine skupine B za leto 1964. Z letošnjimi uspehi so se slovenski športniki povzpeli v skupino A ter se bodo v prihodnji sezoni morali pomeriti z močnejšimi klubi.

V Avstraliji so imeli zopet nesrečo med Slovenci. Dne 6. novembra 1964 je prišel s svojim avtomobilom pod vlak Ivan Gril, najuspešnejši slovenski čebelar v Avstraliji. Dne 10. nov. 1964 se ga pokopal v kraju Penola, S. A.

Pokojni Gril je prišel v Avstralijo pred nekaj leti. Najprej je delal v kamnolonu Pyramid Hill, Victoria. Že tedaj se je začel baviti tudi s čebelarstvom. Zato se je pozneje dosti selil, ker je iskal dobre paše za svoje čebelice. Končno jo je našel na meji držav Victoria in Južna Avstralija. Čebelarstvo je gojil v velikem obsegu, saj so njegove čebele lani nabrale nič manj kot 14.000 kg medu.

Rajni Gril je bil doma iz Postojne, kjer je bil tudi vodnik po tamojšnji jam. Njegovi domači žive v Hrenovcih pri Postojni in Avstraliji pa ima samo bratranca Antona Premrla. Naj počiva v miru.

NOVICE IZ SLOVENIJE

(Nadaljevanje s 3. strani)

Hydroelektrarna Moste pri Zirovnici zaradi popravil v odločnih kanalih in pregleda bopneke pregrade ter jeklene zapornice akumulacijskega jezera tri mesece lani ni obratovala, zaradi česar je imela Slovenija vsak dan 150.000 kilovatih ur manj električnega toka. Večji del vode iz akumulacijskega jezera so izpustili. Ker jeseniška tovarna še vedno nima čistilnih naprav, prehaja v Savo še vedno množica strupenih stvari. Čez pregrado pri Zirovnici in skozi turbine normalno odteka samo čista voda, ker se umazanja seseda na dno. Ob dvigu zapornice voda vso to nesnago spravljajo naprej, kar predstavlja veliko nevarnost za ribji rod. Ob dvigu zapornice leta 1959 so npr. vse ribe v Savi od Zirovnice pa do Kranja zaradi nesnage in strupenih stvari, ki so bile zbrane na dnu akumulacijskega jezera, poginile, v loviščih Zbiljskega jezera pa okoli 80%.

PO ŠPORTNEM SVETU

V Santiagu de Chile se merijo v nogometnem turnirju tamošnji klubi Universidad de Chile, Universidad Católica, Colo-Colo, River Plate iz Buenos Airesa, Santos in reprezentanca ČSSR. V prvem kolu je ČSSR premagala Universidad de Chile s 4:3, Santos pa Universidad Católica s 2:1. River Plate je igral neod-

Naš dom v San Justu
prireja v nedeljo 31. januarja 1965

DRUŽABNO
PRIREDITEV

z
okusno

telečjo pečenko

Sodelujeta orkestra
„DONAU MELODY“
in
„TRIGLAV JAZZ“

Začetek ob 4 popoldne

GOSPODINJSKO
POMOČNICO

išče slovenska družina z otroki
Roque Saenz Peña 2380 Olivos

Iz vatikanske tiskarne je prišel prevod slavne papeške okrožnice

„Mir na zemlji“

ki govori o ureditvi človeške družbe. Vsak katoličan bi moral do podrobnosti poznati to okrožnico.

Dobi se v Dušnopastirski pisarni in pri vseh poverjenih Družabne pravde.

Stane 60 pesov.

ločno 3:3 s Colo-Colo. Preteklo nedeljo je Santos premagal reprezentanco ČSSR s 6:4. Poročila vseh športnih kronistov so si edina, da je bila to prav gotovo ena najlepših iger, kar so jih dosedaj sploh videli v Čilu. Obe moštvi sta pokazali izredno igro, posebno se je odlikovala obramba ČSSR. Kljub temu, da je prejela 6 golov, je bila mnogo boljša, kot obramba Santos. Toda v napadu Santos je briljiral „O rei“ Pele. Češki napad je bil izredno dober, manjkal jim je samo tak genialni igralec, kot je Pele.

Svetovne smučarske tekme bi morale biti leta 1966 v Portillo v Čilu. Ta odločitev Svetovne smučarske organizacije (FIS) je naletela na precejšnjo kritiko predvsem evropskih športnih strokovnjakov. Ti menijo, da v El Portillo ne morejo Čilenci pripraviti tekmovalne v stili, ki je potrebno za svetovno prvenstvo. Ob smučarskem tekmovalstvu v Lauerhornu v Švici, je predsednik FIS-a, Švicar sprožil športnim poročevalcem, da je obvestil Čile, da morejo izvesti tekmovalje v El Portillo, če izpolnijo vse zahteve. Pripravi potrebne telekomunikacije, zgrade ceste, vlečnice, primerno število tekmovalnih prog ter dovolj zgradb za nastanitev tekmovalcev. Če Čilenci ne bodo izpolnili teh zahtev, bo FIS izročila izvedbo svetovnega smučarskega prvenstva drugemu mestu. El Portillo pa bi mogel priti potem na vrsto šele po letu 1970. Hlidi je dodal, da bo FIS poslala aprila posebno komisijo v El Portillo, ki bo pregledala teren in dala FIS-u dokončne predloge.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 817.086

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1965: za Argentino \$ 1000.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev. Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

Dr. FRANC KNAVS

ODVETNIK
Avda. de Mayo 560/II T. E. 33-2486
(Escribanía Zavala) 30-0067
Capital Federal

Pisarna zaradi počitnic zaprta do 15. februarja. — V nujnih primerih klicati T. E. 97-3612

Recreo „Europa“ de Rovtar y Rovtar Hnos., Río Carapachay, Tigre, T. E.: 749-0589, na razpolago tudi Slovcencem.

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascante

Escribano Público
Pta. baja, of. 2
Cangallo 1642 Buenos Aires
T. E. 35-8827

VLOGE — POSOJILA
Slovenska hranilnica

z. z. o. z.
Avda. San Martín 263
1. nadstropje, desno
Ramos Mejía
(pol kvadre od Slomškovega doma)
Uradne ure ob sobotah od 16 do 20
Dežurna služba ob nedeljah od 9—11

OBVESTILA

Slovenski prevod izredno važne papeške enciklike „Mir na zemlji“ je na razpolago v Dušnopastirski pisarni in pri vseh odbornikih Družabne pravde za ceno 60 pesov. Naj bo ta važna knjiga na polici vsakega zavednega Slovence. Starše iz San Martina obveščamo, da bo prvi počitniški sestanek v Slov. domu za naraščajnice in mladenke (od 8. do 15. leta) v petek, 29. januarja od 18 do 20; za naraščajnike in mladce (od 8. do 15. leta) pa v soboto, 30. januarja od 18 do 20.

Občni zbor Slomškovega doma bo v nedeljo, 28. marca 1965.

Izlet SKAD-a bo v nedeljo, 31. t. m., na Ezeizo. Zbirališče ob 9 popoldne pod mostom v Liniersu. S seboj prinesite kopalne obleke. Vabljeni člani in prijatelji.

Tekmovalja in igri naraščajnikov in naraščajnic iz vseh okrajev bodo na prireditvi „Duhovnega življenja“ v nedeljo, 7. februarja na Pristavi v Moronu.

hkrati), je bil krajevni dom za stare in onemogle.

Vedno pa je gospod skrbno pazil, da bi levica ne vedela, kaj dela desnica. Če je komu denar posodil, ni nikdar terjal za povračilo. Nekemu hrvaškemu beguncu po d. ugi svetovni vrvi je posodil težke dolarske tisočake, ki so dejansko predstavljali celo premoženje; tudi na to vstvo je gospod pozabil!

Celo pri cerkvenem premoženju je kazal msgr. Blažič sveto odvezanost od dolarskih bankovcev. Cerkevno nabirko so mu nedeljo za nedeljo po vsaki maši sproti preštevali kolektorji; gospod je samo denar prevzel in vsoto potrdil. Zato je užival pri ljudeh neomejno zaupanje v svoje gospodarstvo; slednja akcija, katero je začel, vsaka prošnja, katero se je na ljudi obrnil, je rodila odziv v dajanju in odobravanju.

Tako je lahko msgr. Blažič v 16 letih svojega župnikovanja v Leckrone-u sezidal novo cerkev, novo šolo, novo sestrsko hišo; v Uniontownu pa je zgradil šolo, ki velja za največjo v škofiji, in poleg nje prostorno sestrsko hišo; prenovil je cerkev, kupil svet za farno pokopališče in ga lepo uredil. Le eno stvar je v vsej svoji podjetnosti zanemarjal: namreč lasten dom ali župnišče. Tu je gospod do skrajnosti varčeval s cerkvenim denarjem. Leta 1951 ga je moral njegov takratni kaplan zvišano spraviti z doma s tem, da ga je nagovoril za obisk stare domovine. Nato je naglo sklical cerkvene može ter dogovorito z njimi napravil najnujnejše renovitve, preden se je gospod vrnil.

Kakor je msgr. Blažič preziral de-

nar, tako in še bolj je odklanjal časti in priznanja. Kar nič mu ni bilo prav, ko so ga imenovali za škofijskega konzultorja. A ker je bilo s to častjo združeno resnično delo, je imenovanje sprejel. Škofijski konzultorji so namreč škofovi pomočniki in svetovalci pri delu — nekako tako kot kanoniki in konzistorialni svetovalci v starem kraju.

Odločno pa je odklonil imenovanje za monsignorja leta 1959. „Rajši, kakor bi izdal denar za rdeči talar in vse drugo, ga pošljem svojim ubogim sorodnikom na Dolenjsko!“ Vse škofovo proučevanje je bilo zaman. Ko je nazadnje prevzvišeni izrazil bojazen, da bo Blažičeva odklonitev v Rimu neugodno odjeknila, ga je gospod zavrnil z njemu lastno odrezavostjo: „Kaj mislite, da sveti oče vedo za mene! Saj še za Vas ne!“ Res ni nikdar cblekel rdečega talarja in rdeče mantilje, tudi ob nazivu „monsignor“ se je godrnjavo obregnil. Vse življenje je hotel ostati samo Father Blažič.

Tudi počitka gospod ni poznal. Svojim kaplanom je z lahkoto dovolil dopuste, ki so v Ameriki običajni: prost dan enkrat na teden, poletne počitnice — in še marsikaj za nameček. Sam je bil vedno doma. Le dvakrat v svojem življenju je obiskal stari kraj in enkrat enega izmed svojih bratov v oddaljenem kraju Združenih držav. Drugače se ni poslužil ne prostih dni med tednom ne poletnih počitnic.

V župnišču ni poznal uradnih ur. Vsi župljani so imeli ob vsaki uri prost vstop v župnišče — od jutranjih maš do pozne noči. Edina stvar, katero je gospod zanemarjal, je bila njegova lastna; drugače pa je bil vsem vse.

MATI, DOMOVINA, BOG

Kljub dejstvu, da je msgr. Blažič prebil tri četrtine svojega življenja na tujih tleh in med tujimi ljudmi, je vedno ostal zvest materini govoric in slovenskemu narodu. Vsa leta je bil naročen na vse slovenske liste in revije iz Amerike, Slovenske Koroške, Argentine in Avstralije. Upravam raznih listov je neredko naročal: „Poterjajte me, če pozabim plačati naročnino; samo lista mi ne ustavite!“ Prvi list, ki ga je vzel zjutraj v roke, je bila „Ameriška domovina“. Prav posebej je ljubil lepo slovensko knjigo; zadnje čase je posebno cenil pisateljsko delo Karla Mauserja.

Ranjki gospod je slovensko kulturno ustvarjanje v zamejstvu podprl po svojih gmotnih močeh. Po drugi svetovni vojni je Mohorjeva družba v Celovcu potrebovala večje posojilo, da bi mogla svoje kulturno poslanstvo obnoviti. Kdo ji je priskočil na pomoč? Msgr. Blažič z brezobrestnim posojilom v znesku 5000 dolarjev. Pa je bilo posojilo dejansko mišljeno kot dar — in je kot takšno tudi ostalo. Nekaj let pred smrtjo je rajni gospod naročil izvrševalcu svoje oporoke, naj dolg Mohorjeve družbe enostavno izbriše.

Kljub vsej narodni zavednosti pa ga ni med drugo svetovno vojno panslovensko navdušenje nikdar zanašalo na levo. Nikdar ni pokazal simpatij za Tita. Kljub temu, da je v sedemdesetem letu življenja prepotoval vso Slovenijo v Jugoslaviji in zamejstvu podolž in počez, je bil vedno strogost na liniji povojnih političnih beguncev: zaveden narodnjak, pa odločen protikomunist.

Odlčno pa se je znašel gospod v svoji novi domovini, v Ameriki. Župnikoval je v tistem delu Amerike, kjer je še danes domala vsaka župnija slovaška in kjer je slovaških duhovnikov na pretek — in vendar se ni nihče protivil dejstvu, da je bila največja slovaška fara v zahodni Pennsylvaniji v rokah tega slovenskega priseljence.

Temu je iskati vzrok v dejstvu, da je bil msgr. Blažič ne le vzoren duhovnik, marveč izreden mož, ki je vsem postal vse — tudi Slovacom Slovak. Dovoljeno je govoril slovaščino, pa tudi čustvoval je po slovaško. V njegovo hišo so zahajale vodilne osebnosti slovaškega narodnega in političnega življenja; vsi zdravi slovaški pokreti so našli pri njem razumevanje in podporo. Nič čudnega torej, če so ga imeli slovaški župljani in duhovni sobratje kot povsem za svojega. Gospod ni bil zvest samo slovenskemu materinemu jeziku, bil je tudi zvest svoji slovaški čreči kot dober pastir.

Prav posebej mu je bil msgr. Blažič kot vzoren duhovnik zvest Bogu. Svojim duhovniškim obveznostim se ni nikdar v ničemer izvenil. Še lastne matere ni nikdar v življenju poljubil; tako je imel v polni oblasti čustva in nagnjenja svojega srca.

Hiša božja je bila njegova hiša. Tja ga je peljala pot v ranem jutru — tam je vztrajal do trdega večera svojega življenja.

Tri duhovnikove poštojanke v cerkvi: oltar, spovednica, prižnica — niso bile samo postojanke, ki jih je sam vzorno upravljal; isto je zahteval od svojih po-

močnikov in duhovniških obiskovalcev. Kot je vsak dan maševal, je vsak dan tudi spovedoval; beseda, ki se je glasila s prižnice — brana ali pridigana — je morala biti jasna, krepka in pripravljena!

Tak je bil gospod vse življenje, prav do zadnjega diha. Umril je kot žrtev raka, ki mu je razjedal drobno. Kljub nepopisnemu trpljenju pa je opravljal zadnjo mašo komaj devet dni pred smrtjo — namreč v nedeljo, 12. aprila. In še to nedeljo je tudi pridigoval in spovedoval — težko bolan starček pri več kot 82 letih življenja. Več primerov njegove zvestobe do Boga in do duhovniškega poklica pač ni treba navajati.

Pogreb pokojnega monsignora je bilo zadnje in morda največje priznanje njegovi osebi. V svoji oporoki je gospod dal podrobna navodila, kakšna bodi njegova poslednja pot — vse z namenom, da bi bila ta pot kar najbolj skromna in preprosta. Izrečno je prepovedal vsakršno evlogijo ali pogrebni govor.

Pa je pogreb prihitel vsaj stopetdeset njegovih duhovnih sobratov in sam škof mu je nepričakovano spregovoril s prižnice v slovo. Bil je delaven dan, pa je ogromna množica župljanov napolnila cerkev do zadnjega kotička. Ko je truplo pokojnega msgr. Blažiča nastopilo zadnjo pot proti cerkvenim vratom, je vsa cerkev zajokala na glas.

Naj bi tudi to posmrtno pismo pokazalo isto, kar je pokazal pogreb: veličino tega dobrega sina slovenske zemlje in zvestega Kristusovega duhovnika — nam vsem v pouk, v ponos in vzpodbudo!